

What is the relationship between כסף, and כסף, כסף?

Is there a difference in the relationship between כסף- Coinage- and כסף

-Value/Commodities- in Ishut as opposed to other areas of הלכה?

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ב עמוד א

מתני'/. האשה נקנית בשלש דרכים, וקונה את עצמה בשתי דרכים. נקנית בכסף, בשטר, ובביאה. בכסף - בית שמאי אומרים: בדינר ובשוה דינר, ובית הלל אומרים: בפרוטה ובשוה פרוטה. וכמה היא פרוטה? אחד משמנה באיסר האיטלקי. וקונה את עצמה בגט, ובמיתת הבעל. היבמה נקנית בביאה, וקונה את עצמה בחליצה, ובמיתת היבם.

תוספות מסכת קידושין דף ב עמוד א

בפרוטה ובשוה פרוטה - תימה דלא הוה ליה למיתני אלא בשוה פרוטה כדתנן בהזהב (ב"מ ד' נה.) חמשה פרוטות הן ההודאה בשוה פרוטה והאשה מתקדשת בשוה פרוטה וי"ל משום דתנא כאן בכסף מפרש באיזה כסף דינר לב"ש ופרוטה לב"ה ולפי שלא נטעה לומר כסף דוקא ולא שוה כסף כדיליף קיחה קיחה משדה עפרון דכתיב ביה כסף מפרש שוה כסף וא"ת ומנא לן דשוה כסף ככסף דהא לקמן (דף טז.) מיבעי ליה קרא גבי עבד עברי ישיב לרבות שוה כסף ככסף ופדיון הבן דכתיב ביה כסף ואמר לקמן (דף ח.) דרב כהנא שקל סודרא בפדיון הבן ומנא לן דשוה כסף ככסף ומיהו בפרק קמא דשבועות (דף ד:) דריש כלל ופרט וכלל אבל גבי ערכין דכתיב ביה כסף והקדש נמי דתנן (ערכין דף כז.) גבי המקדיש שדהו שהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף מנלן דשוה כסף ככסף מיהו בהקדשות נמי אפשר דדרשינן כלל ופרט וכלל דהא אין הקדש נפדה בקרקע כדאמרינן בהזהב (ב"מ דף נד.) הרי אמרו אין הקדש מתחלל ע"ג קרקע דרחמנא אמר ונתן הכסף וקם לו ולקמן (דף ה.) נמי אמרינן דאין פודין הקדש ומעשר שני בשטר אבל גבי קדושין וערכין מנלן דשוה כסף ככסף וי"ל דילפינן מע"ע וא"ת והא גבי נזיקין נמי כתב קרא כסף ישיב לבעליו ודרשינן בפ"ק דב"ק (דף ז.) ישיב לרבות שוה כסף ככסף וא"כ הוה נזיקין ועבד עברי שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין ויש לומר דתרווייהו צריכי דאי כתב עבד גרידא לא מצי למילף נזיקין מיניה לפי שמצינו שהקפיד הכתוב לענין מיטב וסד"א נמי כסף דוקא ולא שויו להכי איצטריך כסף ישיב גבי נזיקין וגבי ע"ע איצטריך נמי קרא דלא מצי יליף מנזיקין דהוה אמינא עבד דומיא דנזיקין ואם מיקני בקרקע ליבעי מיטב לכך איצטריך תרווייהו אי נמי י"ל אי כתב בעבד הוה אמינא דדין הוא שנגל עליו דיכול לפדות עצמו אפי' בשוה כסף כדי שלא יטמע בין העובדי כוכבים אבל גבי נזיקין דלא שייך למימר כך לא אמרי' הכי ואי כתב בנזיקין גרידא לא מצי למילף עבד מיניה דס"ד דלא יהיה שוה כסף ככסף בעבד לפי שגם הוא גרם לו לימכר על שנשא ונתן בפירות שביעית וכו' יוסי בר' חנינא דלקמן (ד' כ.) וס"ד דנחמיר עליו לומר דוקא כסף ולא שויו והא דאיצטריך קרא לפדיון הבן והקדש דשוה כסף ככסף ולא יליף מנזיקין וע"ע =ועבד עברי= לפי שבא למעט קרקעות ושטרות שאין פודין בהן בכור אדם והקדשות.

תוספות הרא"ש מסכת קידושין דף ב עמוד א

בפרוטה ובשוה פרוטה. תימה דלא הו"ל למיתני אלא בשוה פרוטה כדתנן בהזהב גבי ה' פרוטות הן דקתני ההודאה בשוה פרוטה והאשה מתקדשת בשוה פרוטה, ופרוטה ל"ל למיתני דכיון דמתקדשת בשוה פרוטה כ"ש בפרוטה עצמה, וי"ל משום דתנא כאן בכסף מפרש באיזה כסף דינר לב"ש ופרוטה לב"ה ולפי שלא נטעה לומר כסף דוקא משום דילפינן קיחה קיחה משדה עפרון דכתיב ביה כסף מפרש דשוה כסף ככסף, וא"ת מנ"ל דשוה כסף ככסף דהא לקמן מיבעיא לן קרא גבי עבד עברי ישיב גאולתו לרבות שוה כסף ככסף, ובפדיון הבן נמי כתיב כסף ואמרי' לקמן רב כהנא שקל סודרא בפדיון הבן, וכן בהקדש נמי כתיב ונתן הכסף וקם לו ותנן בערכין בפ' המקדיש שדהו שהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף מנ"ל דשוה כסף ככסף, ומיהו בפדיון הבן ניחא דבפ"ק דשבועות

ובפ' יש בכור דריש כלל ופרט וכלל לרבות כל דבר המטלטל וגופו ממון, ובהקדשות נמי אפשר דדרשינן כלל ופרט וכלל דהא אין הקדש נפדה בקרקע כדאמרין בפ' הזהב הרי אמרו אין הקדש מתחלל על הקרקע דרחמנא אמר ונתן הכסף וקם לו, ולקמן נמי אמרין דאין פודין הקדשות בשטר ובפ' יש בכור תנן ולא בהקדשות ומפרש בגמ' ולא הקדשות בכלל אלו פי' בשטר ובקרקע, אבל הכא גבי קידושין מנ"ל דשוה כסף ככסף וכן גבי ערכין דכתיב ביה כסף ואמרין במס' ערכין דשוה כסף ככסף, וי"ל דבכל דוכתא ילפי' מעבד עברי דרבי ביה קרא שוה כסף ככסף וה"ה נמי בכל דוכתא דכתיב ביה כסף, והא דאצטריך כלל ופרט וכלל גבי פדיון הבן והקדשות לא לרבות שוה כסף אלא למעט קרקעות ושטרות שאין פודין בהם, והא דמיעבי לן גבי ניזקין ישיב לרבות שוה כסף ככסף בפ"ק דב"ק היינו טעמא לפי שמצינו שהקפיד הכתוב לענין מיטב ס"ד נמי דכסף דוקא, וגבי עבד עברי נמי איצטריך קרא דלא מצי יליף מניזקין דהו"א כי מקני בקרקע ליבעי מיטב.

חידושי הרמב"ן מסכת קידושין דף ב עמוד א

בדינר ובשוה דינר, איכא למידק קדושי כסף מנלן דכתיב כסף השדה נימא כסף דוקא, שוה כסף מנלן. ואם תאמר שוה כסף בכלל כסף, והא איצטריך ליה לתנא לרבווי גבי עבד דתניא לקמן (ח' א') ישיב גאולתו לרבות שוה כסף ככסף, וא"ת מיניה גמרין לכל מקום שנאמר כסף שוה כסף בכלל, והא גבי ניזקין אצטריך נמי רבויא דתניא כסף ישיב לבעליו לרבות שוה כסף ככסף ואפילו סובין. איכא למימר קדושי אשה גמרין מדכתיב ישיב את גאולתו לרבות שוה כסף מאי טעמא מדכתיב ויצאה חנם אין כסף והיינו שוה כסף דעבד ואמה דאתקוש. וע"כ דרשת ליה הכי אין כסף ושוה כסף לאדון [זה אבל] יש כסף ושוה [כסף] לאדון אחר, א"נ איכא למימר שבכל מקום שנאמר כסף בקנין שוה כסף בכלל, וכי איצטריך קרא לרבווי בפרעון ס"ד"א אם לקח עבד אינו יכול לגרוע בפדיונו בע"כ של רבו בשוה כסף דא"ל זיל טרח וזבין אייתי לי, וכן גבי ניזקין ס"ד"א שאינו יכול לפרועו בע"כ בשוה כסף אלא ממיטב דכתיב מיטב שדהו ישלם קמ"ל. אבל לענין מקנה כיון דניחא להו בשוה כסף, ככסף הוא שהרי שניהם שוים. (ואקשי') [ואי קשיא] הא דאמרין לקמן האי תבואה וכלים היכי דמי אילימא דלא מקני להו כלל ישיב אמר רחמנא וכו' דאלמא לקנין גופיה איצטריך קרא לשוה כסף, לא תיקשי דהא דעדיפא ודאלימא אקשינן דאי מסברא לא מצינן לאקשווי דהוה דחי ליה מיניה ואומר ליה מנא לך, ועוד דהוה קא סליק אדעתין התם דממעט שוה כסף מדכתיב מכסף מקנתו דמשמע ולא כל כסף לפיכך הוצרך לומר לו שכבר נתרבה מדכתיב ישיב, אבל דכו"ע בכל מקום שנאמר כסף סתם שוה כסף בכלל, וזה נ"ל יותר מן הראשון.

בית הבחירה למאירי מסכת קידושין דף ב עמוד א

ועכשיו הוא מתחיל להזכיר את שלשתן והקדים את הכסף מפני שהוא ראש המדברים בכל מקום ושהכתוב הקדימו וכדכתיב כי יקח ובידן היה להזכיר ביאה אחריו וכסודור המקרא אלא מתוך שהשטר אף הוא קנינו מרובה סמכה עם הכסף וענין קדושי כסף יתבאר בגמרא שנותן לה כסף או שוה כסף ואין צורך לטרוח מהיכן יצא לנו מן המקרא להיות שוה כסף ככסף כמו שטרחה רבותינו בה בניזקין להביאה מכסף ישיב לבעליו ובעבד משיב גאלתו שלא הוצרכו להביאם מן המקרא אלא בדברים שהפוער פוער שוה כסף על כרחו של מקבל כגון עבד לאדון ומזיק לניזק אבל אשה ושדה שאין הנותן רשאי ליתן לעקר קנייתם שלא מדעת המקבל פשוט הוא שכל שהיא מקבלת שוה כסף הרי הוא ככסף ויש מפרשים בדרך אחרת לומר שלא הוצרכו לטרוח בכך אלא בעבד דכתיב ביה בהדיא כסף וכדכתיב מכסף מקנתו והוצרך לרבות שוה כסף משיב גאלתו וכן בניזקין דכתיב ביה בהדיא כסף ישיב לבעליו הוצרך לרבות שוה כסף מדכתיב ביה ישיב אבל הכא לא כתיב ביה כסף בהדיא אלא מהקישא דקיחה קיחה וראשון עקר:

חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף ב עמוד א

בדינר ובשוה דינר. יש מקשים קדושי כסף מהיכא מדכתיב כסף השדה א"כ נימא כסף דוקא וא"ת שוה כסף בכלל כסף ליתא דהא גבי ע"ע אצטריך תנא לרבות שוה כסף כדתניא ישיב גאולתו לרבות שוה כסף ככסף וא"ת דמיני'

גמרי' לכל מקום שנאמר כסף דשוה כסף בכלל א"כ גבי ניזקין למאי אצטריך קרא לרבווי דתניא כסף ישיב לבעליו לרבות שוה כסף ככסף ואפי' סובין, י"ל כ"מ שנא' כסף גבי קנין שוה כסף בכלל כסף כיון דהא ניחא להו בהכי, וגבי גרעון כסף דעבד דבע"כ דרבו הוא אצטריך סד"א כיון דבעל כרחו מגרע ויוצא כסף דוקא קמ"ל, וגבי ניזקין נמי הואיל ומשלם ממיטב כדכתיב מיטב שדהו ישלם, כסף דכתיב גביה כסף דוקא קמ"ל אפי' סובין, ואי קשיא לך הא דאמרי' לקמן האי תבואה וכלים היכי דמי אילימא דלא מקני בהו כלל ישיב אמר רחמנא לרבות שוה כסף ככסף דאלמא אף לקנין אצטרכין לרבווי שוה כסף למהוי ככסף, י"ל דהתם לרווחא דמלתא קאמר ליה ודעדיפא קא מקשה דאי מסברא הוה דחי וא"ל ומנא לך משו"ה קא מקשה ליה מדכתיב ישיב לרבות שוה כסף, ויש מתרצים בזו דה"ט משום דס"ד התם דממעט שו"כ מדכתיב מכסף מקנתו דמשמע ולא כל כסף לפיכך הוצרך לומר שכבר נתרבה מדכתיב ישיב גאולתו.

הר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף א עמוד א
איסר האיטלקי. של כסף ודמיו ח' פרוטות ואומר ר"ת ז"ל דאיטלקי על שם איטליא של יון ואין לתמוה על הקו"ף דכהאי גוונא אשכחן בעזרא (ד) שושנכיא על שם שושן ואיכא למידק בשלמא בכסף שפיר דקדושי כסף ילפינן בגמרא קיחה קיחה דכתיב הכא (דברים כב) כי יקח איש אשה ובעלה וכתוב התם (בראשית כג) נתתי כסף השדה קח ממני א"נ מדיוקא דיוצאה חנם אין כסף [כדלקמיה] [דף ג ב] וכיון שכן אשכחן כסף אבל שוה כסף מנא לן וכ"ת דכל היכא דכתיב כסף מסברא אית לן דשוה כסף ככסף ליתא דהא גבי עבד עברי כתיב מכסף מקנתו ואפ"ה איצטריכין למימר דשוה כסף בכלל מדכתיב (ויקרא כה) ישיב גאולתו כדאיתא בגמרא [דף ח א] וכ"ת מעבד עברי גמרינן דבכל מילי שוה כסף ככסף ליתא דהא גבי ניזקין נמי איצטריכין רבויה דתניא [ב"ק דף ז א] כסף ישיב לבעליו לרבות שוה כסף ככסף ואפי' סובין אלמא כל היכא דכתיב כסף אי לאו רבויה בעינן כסף דוקא והכא דלא כתיב רבויה שוה כסף מנא לן ויש לומר דנהי דגבי עבד וניזקין איצטריכין קרא לרבווי שוה כסף הכא לא צריך דהתם כל חד וחד למילתיה איצטריך דגבי עבד סד"א כיון שמגרע פדיונו ויוצא בעל כרחו של רבו דלימא ליה רביה זיל טרח וזבין ואייתי לי להכי איצטריך קרא לרבווי (דמסברא לית לן דכל כה"ג שוה כסף ככסף הוא) אבל לגבי קידושין כיון שהיא מתרצית בדבר וניחא לה בשוה כסף לא צריך קרא לרבווי דמסברא אית לן דכל כה"ג שוה כסף ככסף הוא וגבי ניזקין נמי משום דכתיב מיטב שדהו ישלם סד"א כיון דאי פרע ליה בקרקע צריך לפורעו ממיטב כי פרע ליה במטלטלין נמי שיהא צריך לפורעו ממיטב מטלטלין דהיינו כסף להכי איצטריך רבויה דישיב אבל לענין מקנה [בכל מקום] ששניהם מתרצים בדבר מסברא פשיטא לן דשוה כסף ככסף. מיהו איכא מאן דאמר דאע"ג דשוה כסף ככסף לענין קדושין ה"מ מטלטלין אבל קרקעות לא דבגמרא [דף ה א] אמרינן דמקשינן הויה ליציאה ומהך היקשא ילפינן קדושי שטר וכיון דמקשינן מה יציאה במחובר לא שאין כותבין את הגט במחובר לקרקע כדאיתא בפרק המביא תנין (דף כא ב) אף הויה נמי במחובר לא והביאו ראייה ממה דאמרינן בפ"ק דגיטין (דף ט א) גבי הא דתניא התם בג' דברים שוו גיטי נשים לשחרורי עבדים דפרכין עלה והא איכא מחובר ומשנינן מילתא דאיתא בקידושין קתני מילתא דליתא בקידושין לא קתני אלמא דמחובר אף בקידושין פסולין וליתא דכי אמרי' התם דמחובר פסול בקידושין ה"מ בקידושי שטר שאם כתב לה על המחובר הרי את מקודשת לי ונתנו לה לא הוו קידושין דקידושי שטר הוא דמקשינן ליציאה אבל נתן לה קרקע או מחובר בתורת כסף ודאי מהני דהויה דכסף לא בעינן דומיא דיציאה. והכי מוכח לקמן בגמרא [דף ט א] גבי בעיין דשטר אירוסין שכתבו שלא לשמה מהו דאמרינן עלה מה הויה דכסף לא בעי לשמה אף הויה דשטר לא בעינן לשמה. כלומר דלא בעינן שתהא צורת הדינר טבוע לשמה ואף על פי שאפשר לדחות ראייה זו ולומר דאפי' מקשינן הויה דכסף נמי ליציאה אפ"ה אינו בדין דניבעי שיהא הדינר טבוע לשמה שהרי אינה מתקדשת מפני טבועו אלא מפני שווי דאע"ג דכי מקשינן [נמין] הויות להדדי לגמרי מקשינן להו כדמוכח ההיא אפ"ה כיון דההיא דגיטין לא מוכחא ובתוספתא דמכילתין מוכח בהדיא שאם קדש במחובר מקודשת מסתברא דהו קידושין וכן דעת הרשב"א ז"ל:

רש"י מסכת קידושין דף ח עמוד א
שׁוה כספּ ככספּ - גבי קידושין כספּ כתיב ושׁוה כספּ איתרבי ככספּ כדאמרינן לקמן ישיב לרבות שׁוה כספּ הלכך
כי כספּ בעינן דקייץ.

רש"י מסכת בבא מציעא דף קיח עמוד א
אין שומעין לו - אף על גב דבכל דוכתי אית ליה שׁוה כספּ ככספּ, הכא גבי פועל בל תלין שכרו כתיב (ויקרא יט) -
מאי דאתני בהדיה משמע.

אבני מילואים סימן כז ס"ק ג

[ג] או שׁוה פרוטה. - בתוס' ריש קידושין (ב, א, ד"ה בפרוטה) ז"ל וא"ת מנ"ל דשׁוה כספּ ככספּ דהא לקמן מבעי לן
קרא גבי עבד עברי ישיב לרבות שׁוה כספּ כו' מיהו בהקדשות נמי אפשר דדרשינן כלל ופרט וכלל דהא אין הקדש
מתחלל בקרקע כדאמרינן בהזהב הרי אמרו דאין הקדש מתחלל ע"ג קרקע דרחמנא אמר ונתן הכספּ וקם לו אבל
גבי קידושין וערכין מנלן דשׁוה כספּ ככספּ וי"ל דילפינן מעבד עברי וא"ת כו' וא"כ הוי נזקין וע"ע שני כתובין ואין
מלמדין כו' וי"ל אי כתב בע"ע הוי אמינא דדין הוא שנקל עליו כדי שלא יטמע בין הנכרים וגבי ע"ע דלא מצי יליף
מנזקין דהוי אמינא דומיא דנזקין ואם מיקני בקרקע ליבעי מיטב ע"ש.

והקשה בעצמות יוסף דא"כ בקידושין מנלן שׁוה כספּ דאי מע"ע דין הוא שנקל שלא יטמע בין הנכרים ואי נימא נזקין
יוכיח א"כ נימא דיו גבי קידושין דליבעי מיטב ע"ש.

והנה לפי מ"ש הר"ן דאיכא דס"ל דאין מקדשין בקרקע ע"ש א"כ במטלטלין ליכא דין מיטב דגבי מטלטלין כל מילי
מיטב כדאיתא פ"ק דב"ק (ז, ב).

ומיהו נראה דאפי' לדידן דס"ל מקדשין בקרקע נמי לא קשה מידי דכיון דגבי נזקין נמי דכתיב בהו מיטב אי בעי ניזק
ליטול בינונית או זיבורית צריך למיתב ליה וכדאיתא פ"ק דב"ק (ז, ב) שאמרו א"כ הורעת כחו בנזקין ע"ש וכיון
דהאשה מדעתה לקבל זיבורית הוי כמו מיטב ודוקא בשׁוה כספּ ס"ל לתוס' דאי לאו דשׁוה כספּ ככספּ לא מהני ריצוי
דידה כיון דלאו כספּ הוא ה"ל כמו פחות מש"פ דלא מהני מחילה וריצוי דידה, אבל בנזקין לאו משום ריצוי ניזק
דמוחל ומקבל זיבורית דהא אפי' בע"כ מחויב המזיק למיתב זיבורית כשרוצה הניזק אלמא דדיניה דניזק נמי

בזיבורית אלא כשרוצה ניזק בעידית מחויב מזיק ליתן עידית דאינו אלא ליפות כח של ניזק בעידית, ובקידושין אם היא מקבלת ברצונה זיבורית ודאי מהני ואפילו לדעת הרא"ש פ"ק דב"ק (ס' ב') דלא מצי ניזק כייף ליה למזיק בזיבורית אלא היכי דמזיק גלי אדעתיה מעיקרא ליתן זיבורית אלא שרוצה מזיק כיוקרא דלקמיה ע"ש הא כאן נמי האשה גלי אדעתיה ומתרצה גם עכשיו בזיבורית דכה"ג גם בנזקין מדינא בזיבורית וכמ"ש כ.

ובזה ניחא נמי דלא תיקשי לדעת ר"ת פ"ק דב"ק [בתוס' דף ט, א, ד"ה רב הונא דפסק] כרב הונא דאמר או כסף או מיטב והיכא דאית לי' כסף צריך ליתן כסף ע"ש וא"כ מנלן שוה כסף בקידושין מנזקין היכא דאית לי' כסף שיוכל לקדש בקרקע ולפי מ"ש ניחא דהתם בנזקין הא דצריך ליתן כסף היכא דאית ליה כסף נמי אינו אלא ליפות כחו של ניזק דכסף חשיב עדית לגבי קרקע אבל אם הניזק רוצה בזיבורית צריך ליתן זיבורית וכמ"ש וא"כ בקידושין כיון שנתרצית האשה לקבל זיבורית אפי' במקום דאית ליה כסף מהני וכמ"ש.

מיהו בחידושי הרשב"א כתב נמי לענין שוה כסף דהיכא דמתרצה האשה בש"כ היינו כסף ע"ש ז"ל יש מקשים כו' א"כ נימא כסף דוקא כו' י"ל כל מקום שנאמר כסף גבי קנין ש"כ בכלל כסף כיון דהא ניחא להו הכא וגבי גרעון כסף דבע"כ מגרע ויוצא כסף דוקא קמ"ל וגבי נזקין נמי הואיל ומשלם ממיטב דכתיב מיטב שדהו ישלם כסף דכתיב גביה כסף דוקא קמ"ל אפילו סובין עכ"ל. והיינו דאע"ג דבפחות מש"פ לא מהני ריצוי דידה היינו משום דלא מיקרי ממון אבל ש"כ כל שמרוצה בכך ה"ל ככסף ממש אלא היכא דמסלק בע"כ בש"כ אז הוא דבעי קרא לרבות ש"כ.

ועיין בר"ן ובריטב"א שכתבו נמי כדברי הרשב"א, ויש לדקדק בדברי הרשב"א שכתב דגבי עבד עברי צריך לרבות ש"כ לפי שהוא בע"כ של האדון וגבי נזקין משום דכתיב מיטב שדהו כסף דכתיב גביה כסף דוקא ותיפוק ליה דגבי נזקין נמי דאע"ג דהניזק אינו מרוצה בש"כ ורוצה כסף דוקא יהיב ליה ש"כ ודוקא בקידושין הואיל ומדעתה מקבלת ש"כ אבל בנזקין הא ניזק רוצה דוקא כסף ומזיק יהיב ליה בע"כ ש"כ ומש"ה צריך קרא ישיב לרבות ש"כ.

והריטב"א בחידושי פ"ק דקידושין כתב ז"ל ויש שתירץ כיון דדרשינן כסף קידושין מדכתיב ויצאה חנם אין כסף וגבי ע"ע וה"ה אמה העברי' ש"כ ככסף ואנן נמי גבי קידושין דרשינן הכי אין כסף וש"כ לאדון זה אבל יש כסף וש"כ לאדון אחר ביציאה דכוותה ממעטינן לגמרי עכ"ל.

וקשה דבפ"ק דקידושין (ד, ב) בש"ס שם ואיצטריך למכתב ויצאה חנם ואיצטריך למכתב כי יקח דאי כתב רחמנא כי יקח הוי אמינא קידושין דיהיב לה בעל דידה הוי כתב רחמנא ויצאה חנם, ותיפוק ליה דאיצטריך למכתב ויצאה חנם דהא לא ידעינן שוה כסף ככסף מוכי יקח אלא מויצאה חנם לפי מ"ש הריטב"א.

ולכן נראה כדברי הרשב"א והר"ן והריטב"א דלא צריך קרא לרבות ש"כ כל היכא דהוא מדעת מקבל ממילא הוי ליה כסף ממש.

ויתיישב בזה קושיית תוס' פ"ק דקידושין (ג, ב) ד"ה ואימא לדידה ז"ל וא"ת הא ע"כ לא איצטריך קרא אלא לומר שהן של אב דהא דמקדשה בכסף גמר קיחה קיחה משדה עפרון עכ"ל. ולפי מ"ש ניחא דלפי מה דס"ד דכסף קידושין לדידה וא"כ האב מקדשה והכסף לדידה א"כ איצטריך ויצאה חנם ללמד שוה כסף דמסברא לא ידעינן שוה כסף דכיון דהכסף לדידה והאב מקדש לבתו בע"כ דבתו א"כ ריצוי דאב לא מהני כיון דהכסף לדידה והיא אינה מרוצה והיכא דהוי בע"כ צריך ריבוי לשוה כסף ומויצאה חנם שפיר ילפינן שוה כסף דגבי אמה העבריה שוה כסף ככסף וכמ"ש הריטב"א, אבל במסקנא דמסיק דמאן דמקדש איהו שקל כספא תו לא איצטריך לימוד לש"כ דהא מסברא ידעינן כל היכא דמקבל מדעת את הש"כ ה"ל ככסף מש"ה אמרו בש"ס ואיצטריך ויצאה חנם דה"א קידושין דיהיב לה בעל דידה הוי.

ובחידושי הרשב"א שם ז"ל ואי קשיא לך הא דאמרינן לקמן (ח, א) מכסף מקנתו בכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתורת תבואה וכלים ופריך עלה האי תבואה וכלים היכי דמי אילימא דלא מקני בהו כלל ישיב אמר רחמנא לרבות שוה כסף ככסף דאלמא אף לקנין צריך לרבווי ש"כ למהוי ככסף י"ל דהתם לרווחא דמלתא קאמר לי' ודעדיפא קא מקשי דאי מסברא הוי דחי ואמר ליה ומנא לך מש"ה קא מקשה מדכתיב ישיב עכ"ל.

ויש להקשות דא"כ ישיב דכתיב בעבד עברי גבי גרעון כסף למה ליה תיפוק ליה כיון דגבי גאולה לא כתיב כסף כלל אלא משום דכתיב ישיב מכסף מקנתו ופירש"י וכיון דמפרק ביה אקנויי נמי מקני מדכתיב גאולתו מכסף מקנתו ע"ש וכיון דנקנה בשוה כסף מסברא דהא עבד נתרצה להקנות עצמו בשוה כסף וא"כ ממילא גאולתו מכסף מקנתו ונפדה בשוה כסף.

ואפשר, כיון דהא דנקנה בשוה כסף היינו משום דכל מדעתו ה"ל כמו כסף ממש אבל השתא שיוצא בע"כ דאדון בגרעון כסף אין השוה כסף שנותן עתה לאדון מכסף מקנתו דהקנין היה בכסף ממש דכל שנתרצה ה"ל כמו כסף ממש והשתא שהוא בע"כ אינו כמו כסף להכי צריך לרבות בגרעון שיהיה ש"כ ככסף.

ובדף ח, א, בהא דאמר רב יוסף שוה כסף הרי הוא ככסף מה כסף דקיץ ז"ל רש"י גבי קידושין כתיב כסף ושוה כסף אתרבי ככסף כדאמרינן לקמן ישיב לרבות שוה כסף הילכך כי כסף בעינן דקיץ עכ"ל ומשמע דס"ל דלא ידעינן מסברא ש"כ אלא מריבוי ויליף לה מע"ע. ולדברי הרשב"א והר"ן והריטב"א דכל שנתרצה ממילא הוי ש"כ ככסף צריך לומר דהא דס"ל מה כסף דקיץ היינו אף על גב דנתרצית לשוה כסף כל שאינו כמו כסף דקיץ לא מהני ריצוי דידיה דה"ל כמו פחות מש"פ כיון דאינו כסף כלל.

אבני מילואים סימן כז ס"ק ד

[ד] שוה פרוטה. - כתב מוהרי"ט בחידושויו ז"ל ומקשו הכא מנ"ל גבי קידושין דשוה כסף ככסף דהא גבי ע"ע לקמן איצטריך ריבוי דשיב לרבות ש"כ כו' ות' דגבי עבד ונזקין כו' עבד משום שיוצא בע"כ של אדון ונזקין דאחמיר בהו רחמנא לשלם ממיטב אבל לענין מקנה ששניהם מתרצים מסברא פשיטא לן דש"כ ככסף, ומספקא לן בהא דאמרו ס"פ מי שאחזו [גיטין עה, א] מתקנתו של הלל נלמד נתינה בע"כ שמה נתינה כגון הרי את מקודשת ע"מ שאתן ק"ק זוז, אם נתן לה ש"כ והיא אינו רוצה מהו כיון דבע"כ יהיב לה מסתברא דכסף דוקא כו' א"נ דא"ל כל זמן שתרצה הבא מעות וטול את שלך דמהיכא ילפינן דש"כ בע"כ שמה נתינה אי מעבד עברי לא מצי למילף דאקיל רחמנא גביה שלא יטמע בין העכו"ם ובנמכר לישראל כו' מכל מקום ריבה לו הכתוב יציאות ביובל ושנים וגבי גט מסתברא דדלמא לצעורי קא מכיין דלא מהני כדאמרינן גבי איצטלית כו' דאע"ג דבעלמא חזרת דמים הוי חזרה שאני גט דלצעורי קא מכיין [גיטין עד, ב] אבל גבי קידושין וגבי קרקע דבתי ערי חומה נהי דנתינה בע"כ שמה נתינה מכל מקום בכסף ממש יכול להפקיע ובשוה כסף לא עכ"ל.

והוא כדברי הרשב"א והר"ן והריטב"א דמש"ה בקידושין שוה כסף ככסף משום דנתרצית.

ובב"ש (סק"ג) הובא ספיקא דמוהרי"ט וכתב עלה ז"ל וקשה הא כתב הרשב"א בתשובה והב"י הביאו ר"ס קמ"ג אפי' למ"ד נתינה בע"כ שמה נתינה היינו הנותן יוצא ידי נתינה אבל להמקבל לא הוי נתינה כי אינו יכול לחייבו בע"כ כגון אם אומרת תן לי מנה ואקדש אני לך ונתן בע"כ לא הוי קידושין, לפי"ז אפי' נתן כסף לא הוי קידושין כיון דלא נתרצית ואפשר שם איירי כשהיא מתנה התנאי תן לי מנה אז אמרינן נתינה בע"כ לא הוי נתינה אבל כשהוא מתנה ע"מ שאתן לך אפי' בע"כ הוה נתינה דהא התנאי התנה הוא עכ"ל.

ואין נראה לחלק בזה בין מתנה הוא או היא וראיה מהא דאמרו פרק מי שאחזו (עה, א) איכא דאמרי אמר רבא מתקנתו של הלל נשמע הרי זה גיטך על מנת שתתני לי כו' בין מדעתו בין בע"כ הוי נתינה וכי איצטריך הלל לתקוני שלא בפניו כו', ואי נימא דבתנאי נמי לא אמרינן נתינה בע"כ הוי נתינה אלא כשהוא מתנה ע"מ שאתן א"כ היכי יליף על מנת שתתני דנתינה בע"כ מהני הא גבי בתי ערי חומה לא היה שם תנאי אלא התורה אמרה להחזיר אבל היכא שהתנה על מנת שתתני לא מהני בע"כ ומוכח דע"מ שתתני לא מגרע לענין נתינה בע"כ וא"כ בקידושין נמי אי נימא נתינה בע"כ מהני אפי' (התנה) [התנתה] האשה על מנת שתתן נמי מהני בע"כ.

ומה שהקשה מדברי הרשב"א אינו קושיא דהרשב"א לא מיירי מתנאי וז"ל הב"י סי' קמ"ג כתב הרשב"א נראה לי דאפי' למ"ד נתינה בע"כ שמיה נתינה היינו דוקא שהנותן נפטר בנתינתו וזכה במה שבידו בקיום התנאי והיינו טעמא דגט והיינו טעמא דבית בבתי ערי חומה זכתה האשה בגט שבידה וזכה הלה בבית בקיום התנאי וה"ה לנשבע ליתן לחבירו נותן לו בע"כ ונפטר, אבל שתהא נתינה לגבי מי שנותן להם בע"כ לא שאי אפשר לזכות לאדם בע"כ, וה"ה והוא הטעם לאומרת תן לי מנה ואתקדש אני לך ונשבע הלה ליתן לה ונתן לה בע"כ יצא הלה ידי שבועה והיא אינה מקודשת עכ"ל. ומשום דאותו מנה לא היה דרך תנאי ובזה הוא דכתב הרשב"א דיוצא ידי שבועה אפי' בנתינה ע"כ והיא אינה מקודשת כיון שאינה רוצה לקבל כסף קידושיה שהוא המנה, אבל במקדש אשה ונתן לה כסף קידושיה והתנה ע"מ שיתן לה מנה כיון דכבר נתקדשה התנאי מתקיים בנתינה בע"כ וזה פשוט. אח"כ מצאתי בס' הפלאה שכתב כן.

ובחידושי הרשב"א פרק מי שאחזו (עה, א) ז"ל ולענין הלכה לא נתברר אם נתינה בע"כ הוי נתינה או לא הלכך לענין גט דאיסורא אינה מגורשת וגט פסול הוא דספק איסורא לחומרא ולענין קידושין כגון שאמר לה הרי את מקודשת לי ע"מ שאתן לך מאתים זוז ונתן לה בע"כ שאף הוא בא עכשיו לגמור קניינו בנתינה זו בע"כ הוי ספק מקודשת עכ"ל ובש"ס שם גבי גט בנתינה בע"כ אמרו הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז והרשב"א כתב עלה ולענין קידושין באומר ע"מ שאתן לך מבואר דאין חילוק בין תנאי שאתן או שתתני, ומה שנסתפק מוהרי"ט בנתינה בע"כ בשוה כסף גבי בית בבתי ערי חומה הנה אחר העיון לענ"ד נראה דבבתי ערי חומה ודאי מהני נתינה בע"כ בשוה כסף דלא אמרו ש"כ אינו ככסף אלא היכא דכתיב כסף אבל בבתי ערי חומה לא כתיב כסף וא"כ מה לי כסף או ש"כ וז"ב. ומה שנסתפק מוהרי"ט בתנאי ע"מ שתתני מאתים זוז או שאתן מאתים ונתן ש"כ בע"כ אי הוה כמו כסף, בזה נראה דאין זה דומה להך שכתבו דהיכא דמרוצה אז הוי ש"כ ככסף ולא בע"כ (אין) [דאין] זה אלא בכסף דקרא היכא דאיכא ריבוי לרבות ש"כ או מדעתו דאין צריך ריבוי לש"כ, אבל לשון בני אדם אם הוא כסף דוקא וכשמתנה ע"מ שתתני מאתים זוז ה"ל בלשון בני אדם רק זוזי ממש א"כ אינו מועיל ש"כ ואם בלשון בני אדם כשמתנה ע"מ שתתני מאתים זוז ה"ל בכלל ש"כ א"כ ודאי מהני קיום התנאי בש"כ אבל אין זה מענין כסף תורה דמרבי תורה ש"כ ככסף ולשון תורה לחוד ולשון בני אדם לחוד ולכן צריך חקירה בלשון בני אדם בזה.

והנה בר"ן פרק שבעת הדיינים (יט, א, מדפי הרי"ף) בהא דאמרו שם בתבעו דינר דשוה קאמר והקשה דהא פ"ק דגיטין (יג, א) בהא דאמר רב בנותן מתנה דחיישינן למנה קבור משמע דמנה סתם דוקא קאמר ולא שוה דאם לא כן ליכא חשש דמנה קבור וכתב דגבי נותן מנה דוקא קאמר אבל בתובע שוה קאמר כדי שיתחייב הנתבע שבועת התורה ע"ש, ועיין ב"י ח"מ סי' רנ"ג ובסי' פ"ח שם. ולפ"ז בתנאי שנתן מאתים זוז דוקא קאמר דלא אמרינן שוה קאמר אלא בתובע וכדי שיתחייב שבועה וכיון דדוקא קאמר לא מהני ש"כ לקיום התנאי.

והא דגבי איצטלא דודאי דוקא קאמר ואפ"ה יוצא ידי התנאי בשוה והיינו בדמי איצטלא אי לאו משום דלצעורי קא מכיין נראה דלאו בתורת שוה הוא, דלא אמרינן אלא גבי כסף דש"כ ככסף היכא דרבי קרא אבל שוה חפץ דהוי כחפץ לא שמענו. מיהו ברא"ש פ"ק דב"ק (סי' י"א) משמע דאפי' שוה כלי נמי אמרינן ע"ש גבי אין שמין לגנב ולגזלן כו' משום דכתיב חיים שנים ישלם ודמים מהני משום דמה לי הן מה לי דמיהן ע"ש.

אלא דהיא גופא קשיא דהא היכא דלא גלי לרבות ש"כ אינו כ כסף וא"כ התם דכתיב חיים שנים ישלם דיליף התם דצריך לשלם כעין הכלי שגזל וא"כ מנ"ל לרבות שוה כלי והיינו שוה חיים.

ועיין בתשובת הרא"ש כלל ו' ס' כ"ד ז"ל תדע לך דאמרינן התם הרי זה גיטך על מנת שתתן איצטלית ואבדה איצטלית דוקא קאמר אף על גב דבכולה תלמוד' קי"ל ש"כ ככסף, שאני התם דלצעורי קא מכוין ע"ש ומשמע נמי דשוה כלי ככלי. ואמאי הא אפי' ש"כ אינו ככסף אלא היכא דגלי קרא לרבות ומכ"ש בשוה כלי דלא נימא שוה כלי ככלי.

ומוהרלנ"ח ס' קל"ד הביא בשם מוהר"י בי רב שכתב בתשובה דלרבנן דקי"ל כוונתיהו באיצטלית בעל מנת שתתני לי מאתים זוז מודו דלאו דוקא זוזים בעי למיתב לי' אלא אפי' נתנה לו חפצים או אפי' סובין כדי שויין הויא מגורשת והוא ז"ל נחלק דהדין שיש באיצטלית ישנו בזוזין דאפי' נתנה לו כל חפצים שבעולם אינה מגורשת וע"ש.

ולכן נראה דגבי איצטלא לאו מתורת שוה אתינן עלה דהא היכא דאיתי' בעינא לא מהני נתינת דמים וכדאי' פ' מי שאחזו (גיטין עה, א) ע"כ לא קאמר רשב"ג אלא היכא דליתי' בעינא אבל היכא דאי' בעינא לא קאמר, וטעמא מבואר בתה"ד ס' שי"א שכתב דודאי בעלמא כשהוא מתנה על החפץ והחפץ בעין אין אומרים שיתן את דמיו שהרי (לא) על החפץ התנה ולא על דמיו ואם הי' רוצה בדמיו הי' אומר תן לי שוה כך וכך אע"כ דדוקא החפץ חביב עליו ואפ"ה היכא דנאבד וליתי' בעין אמדינן דעתי' דאין רצונו שבשביל כך יתבטל תנאו אלא יטול את דמיו עכ"ל, וא"כ אינו בתורת שוה אלא משום דאמדינן דעתי' דאין רצונו שבשביל כך יתבטל תנאו מש"ה סגי בדמיו.

ולפ"ז בתנאי שתתן לי מאתים זוז כיון דדוקא קאמר א"כ היכא דאית ליה זוזי ודאי צריך למיתב זוזי דגבי איצטלא נמי היכא דאיתי' צריך למיתב איצטלא דוקא ואינו יוצא תנאו בשוה אלא אפי' לית לי' זוזי נמי נראה דצריך לטרוח וליתן זוזי כיון דאיתנהו לזוזי בעולם ומצי מיטרח בתר זוזי צריך לקיים תנאו דגבי איצטלא נמי דוקא כשנאבד וליתי' בעולם דאז אמדינן דעתו שאינו רוצה שיתבטל בשביל זה כיון דאי אפשר באיצטלא ודעתו הי' שלא לבטל בשביל זה ולכן נותן שוה, אבל היכא דאיתי' לאיצטלא אלא שצריך טרחא להביא ודאי דוקא קאמר וא"כ בזוזי נמי כיון דמצי למזבן ולמיתב זוזי צריך לקיים תנאו כמו שהתנה, ועיין בש"ע ח"מ ס' ק"א סעי' ו' בבע"ח שהתנה במזומנים דצריך לסלק בזוזי ע"ש כיון דאדעתא דזוזי מכר צריך לטרוח ע"ש וה"נ ודאי כיון דאפשר לקיים תנאו בזוזי דוקא כמו שהתנה צריך לטרוח ולקיים תנאו זה נ"ל ברור.

ולפי מ"ש בקידושין נמי כל שהתנה ע"מ שאתן מאתים זוז ורוצה ליתן חפצים דדעת מוהרלנ"ח בשם מוהרי"ב דמהני חפצים אפי' בגירושין.

ולענ"ד נראה דאפי' בקידושין לא מהני ולא מיבעי היכא דאית לי' זוזי דה"ל כמו באיצטלא דאיתא בעינא אלא אפי' לית לי' זוזי צריך לטרוח בתר זוזי וכמ"ש.

ובקידושין שהתנה ע"מ שאתן איצטלא דהיכא דליתי' בעינא דמקיים תנאו בדמי' והיכא דרוצה ליתן בעד האיצטלא חפצים שוה איצטלא נראה דלא מהני וקצת ראי' לזה נראה ממ"ש הרא"ש פ"ק דב"ק (ס' י"א) גבי אין שמין לא לגנב ולא לגזלן ז"ל דבגנב כתיב חיים שנים ישלם ובגזלן כתיב והשיב את הגזילה אשר גזל כעין שגזל ומיהו מעות יכול ליתן לו דמה לי הן ומה לי דמיהן כיון שיכול לקנות בהן כעין שגזל אבל לא דבר שיצטרך לטרוח ולמוכרן ולקנות בדמים כעין שגזל עכ"ל ע"ש. וא"כ ה"ה באיצטלית כשנאבד יוצא בדמים ומשום דמה לי הן מה לי דמיהן ויכול לקנות בדמים איצטלא, אבל כשנותן חפצים דצריך למכור ולקנות איצטלא לא מהני.

ועיין ב"ש שכתב ז"ל ועיין ס' קמ"ג שם מבואר נתינה בע"כ ס"ל להרא"ש דהוי ספק גט והרמב"ם ס"ל דפסול מדרבנן הוא ומסתמא גם בקידושין שייך פלוגתא זו עכ"ל. ומשמע מדבריו דלהרמב"ם כי היכא דבגיטין פסול

מדרבנן ה"ה בקידושין פסול מדרבנן, והמעין בר"ן יראה מבואר דבקיודושין ליכא פסול אפי' מדרבנן ע"ש ר"פ מי שאחזו [גיטין לו, א, מדפי הרי"ף] ז"ל ומעתה אלו הי' הרב ז"ל סובר שהדבר ספק הי' כותב מגורשת ואינה מגורשת אלא ודאי נראה שהוא פוסק כלישנא בתרא דרבא אלא שרצה להחמיר לכתחלה מפני חומר ערוה ולא רצה להתירה לינשא לכתחלה ונמצאת למד שהאומר לאשה הרי את מקודשת ע"מ שאתן לך מאתיים זוז ונתנם לה בע"כ מקודשת וכן לענין דיני ממונות כו' עכ"ל וע"ש, ומשמע דבגיטין אינו אלא לכתחלה מחמת חומר ערוה אבל בקידושין ה"ל מקודשת ודאי ולא תפסי קידושי שני אפי' מדרבנן. מיהו בר"ן שם כתב ואחרים אומרים שהדבר ספק בהני לישני הלכתא כמאן ולפיכך בגיטין וקידושין הרי הוא ספק כו' ובקרקעות הרי הן בחזקת בעלים ראשונים ע"ש וזה כדעת הרא"ש דה"ל ספק אבל לפי דעת הרמב"ם דהוא מדרבנן א"כ בקידושין ליכא שום פסול אפי' מדרבנן.

עוד שם בב"ש ז"ל ויש עוד להביא ראי' דנתינה בע"כ ושוה כסף הוי נתינה מע"ע אלא שם בחידושי הנ"ל דוחה ראי' זו וכתב שאני ע"ע דריבה התורה ולכאורה דבריו תמוהין דא"כ מנ"ל להש"ס ריש קידושין למילף מע"ע ש"כ ככסף עכ"ל. ואינו בש"ס רק תוס' כתבו דיליף מע"ע ודברי מוהרי"ט אינה על שטת ר"ש אלא הם עפ"י שטת הרשב"א והר"ן והריטב"א דלא ילפינן ש"כ ככסף בקידושי אשה אלא מסברא כיון דנתרצית האשה ועפ"י ריצוי ש"כ ככסף וא"כ לא ילפינן כלל מעבד עברי וכמ"ש מוהרי"ט דמע"ע לא ילפינן דריבה התורה יציאות הרבה ביובל ושנים ע"ש.

אך קשה דאי נימא דמע"ע לא ילפינן ומשום דשאני ע"ע דריבה התורה יציאות הרבה, וא"כ תינח קידושי אשה דהוא מסברא כיון שנתרצית אבל ערכין מנ"ל דבתוס' שם רפ"ק דקידושין הקשו קידושין וערכין מנ"ל וכתבו דילפינן מע"ע וע"ש ואי נימא דלא ילפינן מע"ע תיקשי ערכין.

ואפשר דלאו דוקא נתרצית אלא אפי' היכא דליכא ריצוי נמי סברא דש"כ ככסף אלא כשמיחה ואומר איני רוצה בש"כ בזה הוא דצריך ריבוי ובע"ע משום דהוא בע"כ של אדון שיוצא בגרעון כסף ואינו רוצה בש"כ אבל היכא דליכא מחאה וגם ריצוי ליכא ממילא ש"כ ככסף וא"כ ערכין נמי ניחא כיון דליכא מחאה אמרינן מסברא ש"כ ככסף.

וניחא בזה דלא תיקשי קושי' פני יהושע על דברי הרשב"א שכתב בקידושין ש"כ ככסף משום דהוא עפ"י ריצוי א"כ קידושה בלילה או ע"י שליח היכא מהני ש"כ ע"ש ולפי מ"ש אף על גב דליכא ריצוי כל דליכא מחאה בפירוש נמי ממילא ש"כ ככסף.

אלא דבלא"ה לא קשה קושיית פ"י מקידושה ע"י שליח או בלילה משום כיון דדרך נשים להתקדש בש"כ ולא קפדי א"כ מסתמא נתרצו נמי על ש"כ וכמ"ש תוס' כה"ג בקידושין (דף י"א) ד"ה שכן אשה מקפדת ע"ש.

מיהו מערכין אינו קושיא לפמ"ש תוס' בבכורות (דף נ"א) ד"ה ולא הקדשות בהא דאמרו אין הקדש מתחלל ע"ג קרקע ופירש"י שם דבת"כ דריש לה בכלל ופרט דכתיב וכל ערכך יהי' בשקל הקודש וכלל בפרשת ערכין וכן בתוס' שם, וא"כ כלל ופרט היינו מדכתיב בערכין וכל ערכך יהי' בשקל הקודש ע"ש. וכאן דהוי בכלל ופרט א"כ ממילא אתרבי ש"כ. ובתוס' רפ"ק דקידושין שכתבו דבהקדש ניחא דש"כ ככסף כיון דיליף לה מכלל ופרט אבל בערכין קשיא ובתוס' בבכורות שם מבואר דמערכין הוא דיליף לה דהאי קרא וכל ערכך יהי' בשקל הקודש קאי נמי על ערכין וא"כ ממילא ניחא ערכין ודו"ק. ועיין תוס' בבא מציעא (דף נ"ד) ד"ה ונתן הכסף ועיין תוס' שבת (דף קכ"ח) ד"ה ונתן הכסף וקם לו שם מבואר הכלל ופרט מוכל ערכך ע"ש.

נ"מ

קיום תנאי "על מנת שאתן לך מאתיים זוז"

אבנ"מ כז:ד לעיל

בית שמואל סימן כז ס"ק ב

ב שוה פרוטה - כתבו תו' ריש קידושין דילפינן מעבד עברי דשוה כסף ככסף וכתב בחדושי הרב מוהר"ר יוסף מטראני אם התנה ע"מ שאתן כך זה ונתן שוה כסף בעל כרחו לא הוי נתינה הואיל שנתן שוה כסף ובעל כרחו וקשה הא כתב הרשב"א בתשובה והב"י הביאה ר"ס קמ"ג אפילו למ"ד נתינה בע"כ הוי נתינה היינו הנותן יצא ידי הנתינה אבל להמקבל לא הוי נתינה כי א"י לחייבו בע"כ כגון אם אמרה תן לי מנה ואקדש אני לך ונתן בע"כ לא הוי קידושין לפ"ז אפילו נתן כסף ולא שוה כסף לא הוי קידושין כיון דהיא לא נתרצה ואפשר שם איירי כשהיא מתנה התנאי תן לי מנה אז אמרי' נתינה בע"כ לא הוי נתינה אבל כשהוא מתנה ע"מ שאתן לך אז אפילו בע"כ הוי נתינה דהא התנאי התנה הוא מיהו כתב אח"ז במהרי"ט אפילו בכה"ג לא הוי נתינה, ועיין סי' קמ"ג שם מבואר נתינה בע"כ ס"ל הרא"ש דהוי ספק גט, והרמב"ם ס"ל דפסול מדרבנן הוא ומסתמא גם בקדושין שייך פלוגתא זו, ולכאורה משמע מדברי הרא"ש פ' מ"ש דס"ל אפילו נתינה בע"כ ושוה כסף הוי ספק דהא כתב בסוגיא שם אם התנה שתתן איצטלה איצטלה דוקא קאמר ולא מעות בעד איצטלה וטעמ' הוא משום דאמרי' הבעל לצערה קמכוון וכתב הרא"ש אם התרצה ליקח מעות הוי נתינה ש"מ הסוגי' איירי בנתינה בע"כ ומ"מ אי לאו לצעור' קמכוון הוו נתינה ש"מ אפילו נתינה בע"כ ושוה כסף מהני מיהו למ"ש בסי' קמ"ג אין ראייה מהרא"ש ועיין תשו' מהר"א בן ששון סי' ס"ה ובח"ה סי' רמ"א סעיף ז' ויש עוד להביא ראייה דנתינה בע"כ ושוה כסף הוי נתינה מעבד עברי אלא שם בחדושי הנ"ל דוחה ראייה זו וכל שאני ע"ע דריב' התור' ולכאור' דבריו תמוהים דא"כ מנ"ל להש"ס ריש קידושין למילף מע"ע שוה כסף ככסף:

קרקע

ר"ן לעיל